

ИНТЕРВЈУ

ЈОВАН ТРПЕНОСКИ, ПРЕТСЕДАТЕЛ НА ДРЖАВНАТА КОМИСИЈА ЗА СПРЕЧУВАЊЕ НА КОРУПЦИЈАТА

Поради моето членство во Анти-корупциската комисија, а особено по изборот за претседател, работата во адвокатската канцеларија е доста намалена само заради тоа да не дојдам во ситуација да имам конфликт на интереси.

При изборот на судии има политичко влијание, тоа не можеме да го занемариме.

АКО НЕКОЈ САКА ДА БИДЕ СУДИЈА ТРЕБА ДА БИДЕ ЧЕСЕН

Разговорот го водеше:

Жаклина МИТЕВСКА

Господине Трпеноски, во својот Годишен извештај за 2003 година Државната комисија за спречување на корупцијата оценува дека соработката со одредени државни институции, како на пример, со Министерството за финансии и Министерството за транспорт и врски била незадоволителна. Според Вас, на што се должи затвореноста на државните институции? Дали причините за недоволната комуникација со институциите треба да се бараат и во самата Комисија и зошто не презедовте соодветни мерки за таа комуникација да се подобри?

ТРПЕНОСКИ: Како една од примарните обврски на Државната комисија за спречување на корупцијата, уште при формирањето, беше да воспостави соработка со органите кои практично работат на слична или иста проблематика и коишто едни со други се дополнуваат во надлежностите, како што е Законот за спречување на корупцијата. Остваривме бројни

средби со Јавното обвинителство, со Министерството за внатрешни работи, со Управата за јавни приходи и со други органи. Меѓутоа, оценката на Државната комисија за работата во претходната година е дека не беше воспоставена добра соработка со Министерството за финансии, Министерството за транспорт и врски и со Врховниот суд на РМ. Не би можеле да речеме дека отсуството на оваа соработка е резултат на некое наше неангажирање. Ние баравме исти средби како што остваривме и со другите органи. Меѓутоа, за нас од непознати причини се немаше желба за остварување конкретна средба со Министерството за финансии. Дур на крајот дојде до една ад хок средба, меѓутоа разговорите коишто ги водевме не беа за она што би сакале да разговараме. Нашата оценка за отсуство на соработка со Врховниот суд е врз резултат на нивното апстинирање во испраќање на свој претставник, судија за време на изготвувањето на акционата програма, односно Националната стратегија за борба против корупцијата којашто беше организирана од нас и беше изготвувана во Охрид скоро недела дена. Ние се обравивме до Врховниот суд, ги поставивме работите такви какви што сè, суштествени. Ние не можеме да се наметнеме како Комисија во конкретното одлучување на

Врховниот суд, ниту смееме тоа да го правиме. Тоа е автономна работа која е исклучиво во надлежност на Врховниот суд. Сметавме дека нивното искуство, нивната професионална определеност, стручноста, едукативноста во областа на гонење на кривичните дела, особено оние коишто во основа имаат корупција и располагање со имот, ќе придонесе нашата програма да биде пореална, објективна, посодрајна. Меѓутоа, таквата соработка и застапеноста на научните работници и на другите државни институции, како и поединци кои во таа интелектуална правна сфера нешто значат, отсуствуваше. Ваквата констатација во текот на оваа година треба да ја поправиме и остваривме една средба со Министерството за финансии. Договорени сме да оствариме и други средби, но со конкретна проблематика. Како пример, ни се јавуваат проблемите со спроведувањето на Законот за денационализација. Прво многу долго трае работата на регионалните комисиии, а долго трае и процедурата од Републичката комисија. Слабости има и во утврдувањето на висината на надоместот и она што е најсуштествено во исплата на надомест за наредната буџетска година, за што мислам дека се нарушува принципот на правичноста, како и проблемите на враќање на имотот или давање на на-

ИНТЕРВЈУ

ЈОВАН ТРПЕНОСКИ, ПРЕТСЕДАТЕЛ НА ДРЖАВНАТА КОМИСИЈА ЗА СПРЕЧУВАЊЕ НА КОРУПЦИЈАТА

домест. Луѓето се упатени на судски спорови, што мислам дека не беше суштината на Законот, исто така и некои проблеми што се врзани со Министерството за финансии. Министерството за транспорт и врски е доста интересно за нас. Јас сум оптимист дека до соработка мора да дојде, бидејќи е од заеднички интерес, затоа што се бројни претставките во Комисијата со укажувања на дадени објекти без соодветна градежна документација, како и реализирање на решенијата донесени од страна на инспекциските органи за рушење или стопирање на градба којашто е спротивна на деталниот урбанистички план. Понатаму, проблеми и во сферата на транспортот, особено, лиценците, одобренија за извршување на дејност итн. Чувствуваме задоволство од соработката со Министерството за внатрешни работи. Средбата со МВР беше протоколарна и се договоривме доколку пројавиме интерес или доколку тој случај се пројавува и во Комисијата и во МВР за конкретна проблематика да се состанеме и да размениме информации за да дојде до утврдување на реалното. Остварени се повеќе такви средби. Имавме средба со јавниот обвинител кој изрази подготвеност за целосна соработка и сега за сега соработката се одвива на задоволително ниво.

Во споменатиот извештај се наведува дека генерална оценка е оти оваа Комисија во текот на првата година од своето постоење и работа успеала да се востанови како државен орган кој го нашол своето место во општественото живеење и дејствување во РМ. Зошто граѓаните не го делат истото мислење?

ТРПЕНОСКИ: Комисијата е формирана во ноември 2002 година и тоа е првпат во државата да имаме Комисија којашто треба се занимава со превенција на корупцијата и со репресијата. Кога станува збор за репресија говорам за давање иницијативи, а нормално репресијата ја спроведуваат органите, како што е Јавниот обвинител и Судот. Ние во прво време по формирањето имавме и некои организациони проблеми, исто и со сместувачките услови и друго. Секоја државна

служба на својот почеток мора да воспостави и една процедурална работа којашто претставува и суштина во работењето. Моравме да изготвиме деловник за работа, моравме да ги изготвиме општите акти врз кои Комисијата ќе работи и како примарно беше постапувањето по Законот каде постоеше обврска за пријавување на имотите, односно пријавување на анкетните листови. Тоа не беше работа којашто граѓаните ја очекуваа, а и ние самите, туку се сведе повеќе на административна работа, но беше законска обврска. Комисијата беше многу присутна во јавноста со проблемите околу анкетните листови кога треба да се поднесат, дали се однесува на функционерите од претходниот мандат итн. Подоцна кога ги решивме проблемите со сместувањето отпочна една процедурална работа, се зафативме со одлучување за конкретни предмети. Морам да кажам од она што го сработивме ние сме задоволни, меѓутоа очекуваме и самите дека можеме повеќе, тоа мора да го направиме во наредната 2004 година. Многу тешко се доаѓа до докази за одредено корумптивно однесување на одредена личност. Граѓаните од нас очекуваа повеќе и со право, но мислам дека не е само проблемот во неактивноста на Комисијата. Ние живеевме и сè уште живееме во едно време на транзиција, живееме во време на неефикасност на органите на управата. Граѓаните, интимно очекувале дека напластените проблеми кои сакаат да си ги решат преку управните и правосудните ор-

гани, може да ги реши Комисијата. Мислам дека беа нереални барањата и очекувањето за она што Комисијата може да го направи.

Врз основа на претставките за злоупотребите во одредени државни институции што граѓаните ги имаат поднесено до оваа Комисија, како и врз основа на оние претставки на коишто вие како Комисија сте реагирале, колку сте задоволни од постигнатото?

ТРПЕНОСКИ: Граѓаните немаа некој селективен приод, сè што ги за сега пријавуваат, така што бројни се обраќањата до нас и за работи кои не се во надлежност на Комисијата. Во тој случај ние ги известуваме граѓаните дека Комисијата не може да постапи по нивната претставка, а бројни се и обраќањата за нерешени судски спорови или решени на нивна штета. Ние немаме инструмент со кој можеме да влијаеме на судската одлука. Бројни се укажувањата по нивна оценка за некое нестручно или недолжно корумпирано однесување на судијата. Во таквите случаи ние ако имаме и ако ни посочат доказ, поднесуваме барање до Републичкиот судски совет за одредени судии за кои тој е надлежен во одредена процедура да утврди и доколку навистина се утврди дека се основани нашите изнесени барања, тогаш нормално се оди со предлог за разрешување и со предлог за поведување кривична постапка. Сите укажувања кои ни ги

даваат граѓаните ги проверуваме. Проверките ги вршиме и сами, со наше барање и обраќање до надлежните институции, до МВР, Управата за јавни приходи итн. По добиените податоци и писмените материјали носиме одлука. По сопствена иницијатива Комисијата формира предмет за она што ние ќе оцениме дека е интересно и е во надлежност на Комисијата. Ние не очекуваме само да ни се обратат граѓаните, туку имаме можност сами да формираме предмети за кои во текот на годината вршиме истражување.

Најавите на државниот јавен обвинител, Александар Прчевски, за расчистување со корупцијата во судството, со посочување конкретни примери за злоупотреба на службената должност и опструкции во постапките на актуелни судски предмети, предизвикаа големо интересирање во јавноста, но и различни коментари во правосудните и политичките кругови. Што мислите Вие?

ТРПЕНОСКИ: Мислам дека истапувањето на Прчевски, временски ако се лоцира, беше во ред и еднаш засекогаш треба да се проговори за состојбите во судството. Меѓутоа, јавноста е незадоволна затоа што пред одржаниот прес тој најавуваше дека ќе ги каже имињата. Отсуството на имиња мислам дека значи незадоволство од содржината на неговото настапување. Но, морам да кажам дека Прчевски

лоцира одредени проблеми коишто се многу суштествени за давање една оценка за состојбите во судството. Јавниот обвинител по сила на неговата надлежност е тој што треба да оцени и одлучи дали има корупција, кај кого и во која сфера, и да преземе мерки. Многу сложен е проблемот со корупцијата и се бара многу внимателно да се постапува, затоа што ако нешто се кажува, а во суштина не е така, е голема штета. Инаку, ако мене ме прашувате дали сум задоволен од состојбите во судството, ќе кажам дека не сум. Прво, од експедитивноста на решавање на предметите, а и од одредено однесување на одредени судии. Мислам дека треба мошне сериозно да се согледа проблемот со една определба - ако некој сака да биде судија треба да биде чесен, ако не сака така да работи, би било чесно од него да си оди. Ако тоа не го направи, треба да се разреши. Мал е процентот на луѓето коишто влегуваат во оваа категорија. Огромниот процент на судии е чесен и стручен, но се случува да ги поистоветуваат со тие во другата категорија. Судството треба само да се избори за својот дигнитет.

Какви се Вашите искуства во поглед на влијанието на извршната власт врз судските инстанции т.е. колку политичката припадност влијае врз решавањето на одредени судски предмети?

ТРПЕНОСКИ: Ако генерално кажам дека нема влијание, нема сериозно да ме сфатите. При изборот на судии има политичко влијание, тоа не можеме да го занемариме. Органот на управата мора да се дистанцира. Поголема грешка е ако судијата прифати интервенција. Тогаш тој е загубен во судството. По завршувањето на работата која е попатна интервенција, тој се девалвира еднаш засекогаш. Можам да кажам дека не е исклучено политичкото влијание врз изборот на судиите и при носење на одредени одлуки, но конкретно да кажам би било премногу. Но, во генералните оценки не сме задоволни. Меѓутоа, ако некој категорично се заложил заради политичката припадност конкретно да реши некој проблем, тогаш самиот судија тоа не треба да го прифати или треба да си оди од судството.

Позната е и Вашата долгогодишна адвокатска кариера. Сега сте во функција на тоа да се борите против лицата кои ја злоупотребиле служ-

бената положба. Дали доколку Ве ангажира некој државен функционер кој се огрешил од законите, да го застапувате, би одговориле на задачата?

ТРПЕНОСКИ: Не, затоа што и во Законот за борба против корупцијата е предвидено конфликт на интереси, така што јас морам да се дистанцирам. Поради моето членство во Антикоруписката комисија, а особено по изборот за претседател, работата во адвокатската канцеларија е доста намалена само заради тоа да не дојдам во ситуација да имам конфликт на интереси. Сè дури сум член на оваа Комисија мислам дека ќе трпи работата во адвокатската канцеларија, но категорично не би прифатил нешта за кои треба да се произнесам и како член на Антикоруписката комисија. Ако веќе сум се ангажирал пред да дојде предметот во Антикоруписката комисија, ќе размислам дали ќе продолжам или ќе се дистанцирам.

Членовите на Комисијата се вклучени и во подготовката на измените на Законот за спречување на корупцијата. Каде се забележани најголемите недостатоци на Законот, односно во која насока ќе се движат промените?

ТРПЕНОСКИ: Првото нешто што го согледавме беше обврската за поднесување на анкетните листови. Тоа беше предвидено само за оние додека се носители на функцијата. Ако нема обврска по престанувањето на функцијата, тогаш по принципот на споредување, ние не ќе можеме да видиме со колкав имот влегол функционерот и со колкав имот излегол. Наш предлог е и по престанок на функцијата, функционерот да поднесе анкетен лист. Второ, предлагаме мандатот на членовите на Комисијата да биде пет години за да не биде врзан со мандатот на политичката партија којашто успеала на парламентарните избори, за да не се поистоветува Комисијата како Комисија предложена од една политичка партија, односно партијата која е на власт. Предлагаме да се забрани финансирањето на политичките партии за време на изборната кампања од Буџетот, доколку со закон не е поинаку одредено. Доколку се утврди дека се сомнителни изворите на финансирање на политичката партија, тогаш може да се поведе постапка за утврдување на средствата за финансирање на партијата.